

Denov tadbirkorlik va pedagogika institutining tarix yo'nalishi talabasi

Annotatsiya: Kuba (Cuba), Kuba Respublikasi (República de Cuba) — Vest-Indiyadagi davlat. Kuba orol va Katta Antil orollari guruhiga kiruvchi 1600 dan ortiq mayda orolda joylashgan. Maydoni 110,86 ming km². Aholisi 11,2 mln. kishi (2001). Poytaxti — Ganava shahri Ma'muriy jihatdan 14 viloyat (provincia)ra, viloyatlar munitsipiyalarga bo'lingan.

Kalit so'zlar: *Kuba respublikasi, kata antil, ganava shahri, provinsiyalar*

Kuba — sotsialistik davlat. Amaldagi konstitutsiyasi 1976-yil umumxalq referendumida ma'qullangan, unga 1992-yilda tuzatishlar kiritilgan. Davlat hokimiyatining oliy organi va qonun chiqaruvchi organ — Xalq hokimiyati milliy assambleyasi; uning deputatlari orasidan Davlat kengashi raisi, uning birinchi o'rinbosari va 5 o'rinbosari, kotibi va 23 a'zosi saylanadi. Davlat kengashining raisi (Raul Kastro) davlat va hukumat boshlig'i hisoblanadi, milliy mudofaa kengashiga boshchilik qiladi. Oliy ijroiya organi — Vazirlar kengashi (hukumat). Uning a'zolari Xalq hokimiyati milliy assambleyasi tomonidan tasdiqlanadi. Miloddan avvalgi 4-ming yillikdan ilgariroq ham K.da indeys qabilalari yashagan. 7—9-asrlarda K.ga Janubiy Amerikadan mayarlar, subtaino va tayno qabilalari ko'chib kelgan. Bu qabilalar ovchilik, baliq ovlash va dehqonchilik bilan shug'ullangan. 15-asr oxirlarida orolda 200 mingdan ortiq kishi yashagan. Orolga 1492-yil oktabrda X. Kolumb ekspeditsiyasi yetib kelgan. O'sha vaqtda K.da aranak indeys qabilalari yashardi. 1510-yil uni ispanlar bosib olib, aholini qirib tashlay boshladi. Indeyslar o'z sardorlari — Atuey va Guam rahbarligida bosqinchilarga qarshi qattiq kurashdi. Og'ir mehnat, ochlik va kasallik oqibatida 5 ming indeys tirik qoldi, xolos. Shuning uchun mustamlakachilar konlar va shakarqamish plantatsiyalarida ishlatish uchun Afrikadan negr-qullar keltirdilar.

Iqtisodiy va madaniy munosabatlar rivojlanishi natijasida (18-asr oxirlarida) K. xalqi shakllana boshladi. Ispaniya mustamlakalarining 1810—26 yillardagi mustaqillik uchun olib borgan urushi vaqtida K. yer egalarining ilg'or qismi F. Arango-i-Parreno rahbarligida iqtisodiy va siyosiy o'zgarishlar qilish uchun kurashdi. Natijada Ispaniya bir oz yon berishga (tamaki monopoliyasini bekor

qilish, erkin savdoga ruxsat berish va boshqalar) majbur bo'ldi va bu narsa K.ning iqtisodiy yuksalishiga olib keldi. 19-asrning 20-yillaridan K, da gaz.lar chiqa boshladi, yashirin jamiyatlar paydo bo'ldi. Ular o'z oldiga mustaqillik uchun kurashni maqsad qilib qo'ydi. 1844-yil negr-qullarni ozod qilish uchun harakat qatnashchilari qattiq jazolandilar.

19-asrning 30-yillarida K.da dastlabki tamaki va sigara fabrikalari paydo bo'ldi. 60-y, lardan kapitalistik munosabatlar rivojlana boshladi.

1868-yil 10-oktabrda Oryente viloyatida K. M. de Sespedes rahbarligida K. vatanparvarlarining qo'zg'oloni boshlandi. Ular e'lon qilgan manifest K. xalqining ispan mustamlakachilariga qarshi 10 yil lik milliy ozodlik kurashini boshlab berdi. Qo'zg'olonning maqsadiga to'la-to'kis erishilmagan bo'lsada, ammo 1886-yil quldorlik bekor qilindi. Ispan hukmronligiga qat'iy zarba berishga tayyorgarlik ishlari olib borildi. Bu ishga X. Marti rahbarlik qildi. 1892-yil X. Marti AQSH da K. inqilobiy partiyasi (KIP)ni tuzdi. 1895-yil 24-fevralda Oryente viloyatida K. mustaqilligi uchun qurolli qo'zg'olon ko'tarildi. 1895-yil sentabrda K. Respublikasining inqilobiy hukumati tuzildi. Yangi konstitutsiya ishlab chiqildi. 1897-yil noyabrda Ispaniya K.ga muxtoriyat berdi, ammo kurash davom ettirilib, yilning oxirida K.ning ko'p qismi ispanlardan ozod qilindi. 1898-yilaprelda AQSH Ispaniyaga qarshi urushga qo'shib, Ispaniyani tor-mor keltirdi va o'sha yili Parij tinchlik bitimi tuzildi. Bitimga ko'ra, K. rasman mustaqil deb e'lon qilingan bo'lsa ham, haqiqatda 1898-yildan 1902-yilgacha AQSH tasarrufida bo'ldi.

1903-yilgi adolatsiz shartnomaga binoan, AQSH Guantanamo harbiy-dengiz bazasini noma'lum muddatgacha ijaraga oldi.

1925-yil mayda davlat tepasiga kelgan X. Machado terrorchi diktatura o'rnatdi. 1934-yil yanvarda hukumat F. Batista kuliga o'tdi, u harbiy-politsiya rejimini o'rvatdi. 1935-yil martda umumiy ish tashlash boshlandi, bunda Batista rejimini bekor qilish, yangi demokratik konstitutsiya tuzish talab etildi. 1944— 48 yillarda R. Grau San-Martina hukumatga boshchilik qildi. Mavjud siyosatga qarshi norozilik mitinglari, ish tashlash va h.k. hukumatni demokratik tashqilotlarga yon berishga majbur etdi.

1952-yil 10-martdagi davlat to'ntarishi natijasida hokimiyatni yava F. Batista egalladi. Shu sharoitda F. Kastro Rus boshliq inqilobchi yoshlar guruhi Batista hokimiyatiga qarshi qurolli kurash boshladi. 1953-yil 26-iyulda guruh Santyagode-Kubadagi Monkada kazarmasiga hujum qildi. Pekin bu qujum muvaffaqiyatsiz

yakunlandi. F. Kastro va uning safdoshlari hibsga olinib, 15 yillik qamoq jazosiga hukm qilindi. 1955-yil keng jamoatchilik tazyiqi natijasida hukumat mahbuslarga afv e'lon qildi. F. Kastro AQSH ga, so'ng Meksikaga ketdi va u yerda F. Batista hokimiyatiga qarshi qurolli kurash rejasini ishlab chikdi. 1956-yil 2-dekabrda F. Kastro boshchiligidagi guruh "Granma" yaxtasida K.ga kelib tushdi. Shu paytdan mamlakatni F. Batista rejimidan ozod etish uchun kurash boshlandi.

1957-yil 13-martda talabalarning "Inqilobiy direktorat" degan siyosiy tashkiloti Batista hukumatini yuqotish maqsadida prezident saroyiga bostirib kirdi. 1959-yil 1-yanvar kechasi Batistahokimiyati ag'darildi. 1959-yil fevralda F. Kastro boshliq hukumat tuzildi. O. Dortikos Torrado prezident bo'ldi. __ K. — 1945-yildan BMTa'zosi. 1992-yilda O'zbekiston Respublikasi mustaqilligini tan olgan. Milliy bayramlari: 1-yanvar — Ozodlik kuni (1959), 26-iyul — Milliy qo'zg'olon kuni (1953).

Musiqasi Yevropa, birinchi navbatda, Ispaniya va Afrika musiqasi asosida tarkib topdi. Afro-Kuba musiqasida ispancha ohanglar negrcha raqs bilan uyg'unlashgan. 16—18-asrlarda cherkov xonishchilar maktablari musiqa madaniyatining rivojlanish markazi bo'lgan. 1776-yil Ganavada "Koliseo" teatri qurildi. 1816-yil "Santa Sesiliya" musiqa akademiyasiga asos solindi. 19-asr boshlarida K. xalq musiqasi janrlari va milliy mavzular bilan bog'liq opera-buffa shakllandi. 19-asr o'rtalarida milliy kompozitorlik maktabi vujudga keldi. 1898-yil E. Sanches de Fuentesning milliy mavzudagi birinchi operasi — "Yumuri" sahvalashtirildi. 19-asr oxiri — 20-asr boshlarida klassik va xalq musiqasi jamiyatlari, Gavana konservatoriyasi va simfonik orkestrlar paydo bo'lib, kompozitorlik ijodiyoti ravvak, topdi. K. inqilobi (1959) dan so'ng ijodiy jamoalar qayta tuzilib, yangilari tashkil etildi, ommaviy ashula janri rivojlandi. A. D. Kartaya "26-iyul marshi"ning matnini va musiqasini yaratdi. Kompozitorlardan N. Rodrigues, K. Puebla, K. Farinyas, T. Kastelyanoslar mashxur bo'ldi. O'zbekistonda o'tkazilayotgan Xalqaro simfonik musiqa va "Ilhom-XX" kamer musiqa festivallarida K. kompozitorlarining asarlari ham ijro etilmoqda.

Foydanilgan adabiyotlar:

1. Мамараджабов, Б. (2023). САУДИЯ АРАБИСТОНИДАГИ ЎЗБЕК МУҲОЖИРЛАРИ ТАРИХИ: МУВАФФАҚИЯТЛИ АССИМИЛЯЦИЯ ВА ЙЎҚОТИЛГАН МИЛЛИЙ ИДЕНТИКЛИК. Ижтимоий-гуманитар

фанларнинг долзарб муаммолари/Актуальные проблемы социально-гуманитарных наук/Actual Problems of Humanities and Social Sciences., 3(S/6).

2. Mamarajabov, B. N. M. O. G. (2023). MARKAZIY OSIYODA ARABLAR BILAN BOG'LIQ IJTIMOIIY QATLAMLAR. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 3(5), 1048-1052.

3. Mamarajabov, B. N. M. O. G. (2022). ARABISTON YARIM OROLIDA DAVLATCHILIKNING SHAKLLANISHI. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 2(10), 118-121.

4. O'zME. Birinchi jild. Toshkent, 2000-yil

